

УДК 378

DOI 10.18372/2786-823.1.17500

Дишкант Олена Володимирівна 

кандидат психологічних наук, доцент кафедри інновацій, інформаційної діяльності в освіті та навчання за міжнародними проектами, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
м. Київ, Україна
cpz_ros@ukr.net

Бабійчук Ірина Вікторівна 

викладач кафедри інновацій, інформаційної діяльності в освіті та навчання за міжнародними проектами, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту,
м. Київ, Україна
iruha2005@ukr.net

Романюк Наталія Миколаївна 

викладач кафедри інновацій, інформаційної діяльності в освіті та навчання за міжнародними проектами, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту,
м. Київ, Україна
nataromanuk1980@gmail.com

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті здійснено аналіз процесу цифровізації сучасної освіти. Проаналізовано дослідження сучасних науковців з цього питання. Окреслені актуальні питання та технології проведення освітньої діяльності навчально-методичними центрами сфери цивільного захисту із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: *цифровізація, цифрова культура, модернізація освіти.*

Annotation. *The article analyzes the process of digitization of modern education. The research of modern scientists on this issue is analyzed. Current issues and technologies for conducting educational activities by educational and methodical centers in the field of civil protection with the use of modern information technologies are outlined.*

Key words: *digitization, digital culture, modernization of education.*

Актуальність статті. Від якісного надання освітніх послуг з використанням сучасних інструментів і технологій залежить готовність людства протистояти природнім та соціальним викликам. Великого значення набуває вивчення та використання сучасних технологій, що модернізують освіту, підвищують якість підготовки спеціалістів, втілюють у життя найновіші розробки науковців. У той же час такі технології потребують перегляду та змін установлених підходів, тематики програм та методів навчання, тощо. У зв'язку з цим дослідження питання цифровізації освіти загалом, а також в окремих навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту є досить актуальним.

Навчально-методичні центри сфери цивільного захисту – є юридичними особами публічного права, що мають статус закладу післядипломної освіти, які провадять освітню діяльність відповідно до ліценції (ліцензій) у сфері післядипломної освіти з підвищення кваліфікації у галузі знань «Цивільна безпека». Саме педагогічні працівники цих центрів проводять функціональне навчання – набуття та систематичне оновлення особами, які належать до керівного складу та фахівців, спеціальних знань, умінь і навичок з питань цивільного захисту [1].

Актуальність дослідження визначається необхідністю у найкоротші терміни надати якомога більше сучасного та актуального матеріалу слухачам для захисту себе, своїх підлеглих, а за необхідності, і членів родин, від

небезпеки. Також актуальність досліджуваних питань полягає в цифровізації освітніх послуг, що може пришвидшити надання таких можливостей.

Метою дослідження є виявлення основних проблем та перспектив подальшого удосконалення освітнього процесу у сфері цивільного захисту за допомогою цифровізації.

Результати дослідження. Розвиток процесів цифровізації відіграє важливу роль для людства. Сучасні технології виводять на новий рівень процес освіти людини, підводять кожного до необхідності змінюватись, розвиватись, удосконалюватись, йти в ногу з сучасністю, а також заставляє замислитись, вчасно зорієнтуватись та опанувати наявні технології в житті, в освіті, використовувати їх під час занять та консультацій.

Цифровізація потребує трансформації нашого життя, змін у поведінці, в освіті, модернізації думок, втіленні знань у практику.

Н.В. Манойленко, С.О. Кононенко, Н.М. Крамаренко зокрема вважають, що саме цифровізація є основним чинником, за допомогою якого результати навчання стають найвищими, підвищується сама якість освітнього процесу, а також відбувається найбільш ефективно представлення освітніх послуг. У той же час доводять, що цифровізація освітнього процесу має спиратися на інші концепції освіти в порівнянні з традиційним підходом організації навчального процесу, які поширюються останнім часом [2].

І.В. Кучерак визначає цифрові технології як переважний чинник удосконалення самої системи освіти, який безпосередньо впливає на ефективність навчального процесу. На її думку процес цифровізації робить освітній процес більш гнучким і доступним, що сприяє активному формуванню основних компетентностей та забезпечує сприятливі умови для саморозвитку та самоосвіти [3].

В роботі О.Г. Фіданян ретельно опрацьовані та проаналізовані статистичні дані, що свідчать про проблеми, які виникли в освітян під час пандемії COVID-19. Значна їх кількість виникла через брак досвіду роботи з

цифровими ресурсами. Зокрема встановлено, що в більшості закладів освіти існують складності технічного характеру (підключення до швидкісного Інтернету, недостатнє забезпечення комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням, інтерактивний контент не достатній для якісного використання), педагоги мають недостатній досвід щодо організації дистанційного навчання [4].

Особливості цифрової трансформації закладів післядипломної освіти в своїх роботах розглядає І.В. Колеснікова. На її думку, існують проблеми в розробці навчального цифрового контенту, методичному та практичному забезпеченні навчального процесу. Автор позначила, що в професійному розвитку педагогічного працівника потужним ресурсом стають дистанційні технології, за допомогою яких педагог адаптується до існування в сучасному світі інформаційних технологій. Саме цифровізація стає поштовхом до професійного розвитку педагога, збагачення його досвіду [5].

У той же час, враховуючи досвід науковців, ми бачимо реальну картину - підтвердження, що цифрові технології збільшують кількість варіантів, дозволяють змінювати та осучаснювати освітні процеси. Цифровізація освітніх процесів робить їх універсальними, полегшує проведення занять за дистанційною, змішаною, офлайн чи онлайн формою. Під час занять є можливість поєднувати відеофільми, ролики, презентаційні слайди, моделювати різні надзвичайні ситуації чи події, ділитись досвідом не виходячи з кабінету або безпосередньо знаходячись в епіцентрі подій. Сучасні технології дозволяють опановувати великі об'єми інформації за короткі проміжки часу, дають можливість обмінюватись ролями як між слухачами, так і між педагогом та слухачем.

Цифровізація дозволяє формувати власні сайти, спільноти, форуми, групи, віртуальні простори, платформи, конференції тощо. Під час безпосереднього проведення занять можна ділитись певною інформацією, що попередньо зашифрована у QR-код, швидко вирахувати масштаби надзвичайної ситуації за

допомогою інтерактивної карти, в ігровій формі втілювати реальні події, залучаючи велику аудиторію.

Використання цифрових технологій в ході проведення занять удосконалюють професійні якості педагога, розширюють можливості незалежно від освітнього закладу. Основне – визначити як можна застосувати ту чи іншу технологію під час занять. Дані технології дають можливість здобути та удосконалити навички з пошуку та обробки інформації коли виникає потреба у відділеній комунікації, особливо під час необхідності проведення практичних занять. А реалії сьогодення – постійні суспільно-політичні виклики лише підштовхують до стовідсоткового втілення цифровізації в життя, поєднання нового і традиційного з одночасним витісненням застарілого та неактуального.

Під час занять педагогічні працівники навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту постійно натикаються на певні проблеми, що стосуються навчання дорослих, у необхідності щоденного вивчення і застосування сучасних інструментів, технологій та пристроїв, поєднання різного програмного забезпечення з новими гаджетами.

Висновки. У результаті даного дослідження зробимо висновки та відмітимо, що завжди існували певні перешкоди як у втіленні цифровізації, так і в поширенні цифрової культури, прийнятті рішень, розширенні знань, отриманні досвіду. Низький рівень цифрової культури є одною з причин важкого переходу від «живого» спілкування до віртуального чи віддаленого. Психологічна неготовність певних вікових категорій, нерозуміння та незнання інноваційної діяльності, невміння застосовувати технології під час занять з цивільного захисту, є перепоною до швидкої цифровізації навчальних центрів. Молодь, навпаки, відповіді на запитання переважно шукає в Інтернеті. Написання реферату чи випускної роботи не складає труднощів, зводиться до натискання декількох клавіш, але втрачається науковий пошук та роздум. Тому

є потреба у підборі креативних однодумців, що здатні аналізувати, робити висновки та одночасно бути готовими до цифрового прориву.

Проблемою також є необхідність на законодавчому рівні унормувати питання проведення занять навчально-методичними центрами сфери цивільного захисту в онлайн-форматі, особливо ті, що повинні проводитись на об'єктах з відривом від виробництва, тощо.

Всі ці питання вирішуються за допомогою застосування цифрових технологій, які відкривають можливості навчання через високошвидкісний Інтернет з використанням сучасних планшетів і смартфонів, спілкування у блогах, соціальних сітях, хмарних сервісах тощо.

Втілення основних аспектів цифровізації дозволить удосконалити та розвинути цифрові компетенції не лише слухачів, але й викладачів, допоможе осучаснити освітній процес, підвищити роль педагога та оптимізувати його роботу. Крім того опанування нового виду діяльності розвиває творчий потенціал та індивідуалізує процес навчання, даючи змогу індивідуального підходу до кожного слухача.

У той же час розвиток цифровізації вищезгаданих установ потребує перегляду певних вимог до самих педагогів, до матеріально-технічного забезпечення, до штатних структур тощо, а від керівництва – вміння приймати нестандартні рішення.

Отже, виходячи з вищевикладеного, ми вважаємо, що ідея модернізації навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту є необхідністю та вкрай актуальним аспектом їх діяльності.

Цифрові навички підвищують рівень засвоєння знань, розвивають творчу особистість, підвищують здатність слухачів до прийняття рішень у будь-якій непередбачуваній ситуації.

Запровадження цифровізації є необхідною запорукою підготовки високоякісного спеціаліста в сфері цивільного захисту з урахуванням наявного досвіду та специфіки роботи.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : Наказ Міністерства внутрішніх справ № 835 від 16.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-18#Text> (дата звернення: 10.10.2022).

2. Манойленко Н.В., Кононенко С.О., Крамаренко Н.М. Цифровізація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання в закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 201. С. 108 - 112. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1174/1102> (дата звернення: 20.12.2022).

3. Кучерак І.В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*. 2020. Вип. 22. Т. 2. С. 91 - 94. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_2/22-2_2020.pdf (дата звернення: 20.12.2022).

4. Фіданян О.Г. Аналіз стану цифровізації закладів загальної середньої освіти України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. № 4 (60). С. 88 - 97. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-60-88-97>. URL: <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/356/386> (дата звернення: 20.12.2022).

5. Колеснікова І.В. Цифрові технології в освітній діяльності закладу післядипломної педагогічної освіти: перспективи та виклики. *Журнал «Нові технології навчання»*. 2021. С. 141-147 URL: <http://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/214/283> (дата звернення: 20.12.2022).